

MEB - AGS - ÖABT
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
ÖĞRETMENLİĞİ
ÇÖZÜM- 7

Bu denemenin her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, denemenin tamamının veya bir kısmının Yayınevimizin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve denemenin hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

Bu testte 50 sorunun çözümü vardır.

1. I: İdgam-ı Misleyn
II: İdgam-ı Mütectaniseyn
III: İdgam-ı Mütectaribeyn
IV: İhfa-i Şefevi

Cevap: B

2. I. Ra harfini kalın okunacak yerde ince okumak: Lahn-ı Hafi
II. Kaf (ق) harfini, kef (ك) harfiyle karıştırmak: Lahn-ı Celi
III. İzhar yapılması gereken yerde ihfa yapmak: Lahn-ı Hafi
IV. Medd-i tabileri terketmek: Lahn-ı Celi

Cevap: B

3. SEKTE: Kur'an okurken belirli kelimeler üzerinde nefes almadan bir müddet sesin kesilmesine denir.

Kur'an'da sekte bulunan yerler:

1. Kehf 1. ayet
2. Yasin 52. ayet
3. Kıyame 27. ayet
4. Muttaffin 14. ayet

E seçeneğinde sekte bulunmamaktadır.

Cevap: E

4. Rev'm: Son harfin harekesini gizli/hafif bir ses ile belirtmek. Rev'm görme engeli bulunanlar için yapılır.

Cevap: C

5. AKSAMÜ'L KUR'AN: Bir kimsenin bir işi yapıp yapmaması veya bir olayın doğru olup olmaması konusunda sözünü Allah'ın adını veya sıfatını zikrederek kuvvetlendirmesidir. İslam'a göre yemin ister zatına ister isim ve sıfatlarına olsun ancak Allah üzerine yapılır.

Cevap: A

6. Mübhem'in Tafsili: İnsan, melek, cin gibi varlıkların yahutta bir topluluk veya kabilenin veya bir kelime ve nitelemenin Kur'an'da açık değil de ism-i işaret, ism-i mevsuller, zamirler, cins isimleri, belirsiz zaman zarfları ve belirsiz mekan isimleriyle zikredilmesi anlamına gelmektedir.

ÖRNEK-1: "Namazlarda (özellikle) orta namaza devam edin" (Bakara/238) ayetindeki orta namazdan maksadın ne olduğu açık değildir. Efendimiz «Orta namaz, ikinci namazıdır» sözü ile bu müphemliği ortadan kaldırmıştır.

ÖRNEK-2: "Güzel davrananlara daha güzel karşılık, bir de fazlası vardır." (Yunus/26) ayetindeki "ziyade" Hz. Peygamberin hadisine göre müminlerin cennette Allah'ın cemalini görmeleridir.

Cevap: B

7. Kur'an'ın icazından maksat O'nun bütün insanları kendi benzerini getirmekten aciz bırakması demektir. Bu noktada Mutezile imamlarından Nazzam'ın bir itirazı söz konusudur. "Sarfe Mezhebi/Vazgeçirme Teorisi" olarak nitelendirilen bu iddiasında Nazzam şunları söylemektedir. "Allah Arapların dillerini tutmuş, akıllarını başlarından, güç ve kuvvetlerini ellerinden almış. Böylece onların Kur'an'a nazire yapmalarına engel olmuştur. Kur'an'ın beşer üstü bir kitap olması esasen bu engellemeden ileri gelmektedir. Eğer böyle olmasaydı insanlar Onun bir benzerini getirebilirlerdi. Çünkü Kur'an onların belagat ve nazım seviyelerinden üstün bir konumda değildi.

Cevap: C

8. Rivayet Tefsirleri: TESSBİSS

- Taberi (*Camiü'l Beyan*)
- Ebi Hatim (*Te'vilü'l Kur'an*)
- Semerkandi (*Tefsirü'l Kur'an*)
- Salebi (*Keşfü'l Beyan*)
- Begavi (*Mealimü't Tenzil*)
- İbn Kesir (*Tefsirü'l Kur'an*)
- Sealibi (*Cevahirü'l Hisan*)
- Suyuti (*Durru'l Mensur*)

Cevap: E

9. Nasih - Mensuh: Nesh sözlükte; izale etmek, yok etmek, gidermek manalarına gelir. Terim olarak ise; herhangi bir şer'i hükmün yerine başka bir şer'i hükmün gelerek öncekinin hükmünü ortadan kaldırması anlamındadır.

Cevap: A

10. Muttali olduğu herhangi bir olay karşısında Hz. Peygamber'in sükut buyurmasıdır. Soruda verilen örnek zımnî takrire bir örnektir.

Cevap: B

11. Camiler: Dinî konuların tamamıyla ilgili hadislerin bulunduğu en kapsamlı eserlerdir. 8 ana konu bulunur. Bunlar;

İman, ahkâm ve sünen, zühd ve rekaik, et'ime ve eşribe, tefsir, tarih, siyer, meğazi, menakıb, fiten ve melahim

En meşhur 3 Cami ise; Buhari, Müslim ve Tirmizi'dir.

Cevap: B

12. Tashîf genellikle yanlış duyma veya yanlış okumadan kaynaklanır ve yazılışları birbirine benzeyen, noktaları sayesinde ayrılabilen harflerde daha çok görülür. *إبسر أ'بشر* ve *أعْيَاش* *أعْبَاس* *أ'حميل* okumak senedde tashîfin, الذي *أيشرب في آنية الفضة* ifadesini *الذي نشر في أبيه القصة* şeklinde okumak ise metinde tashîfin örnekleridir.

Cevap: B

13. ŞAZ: Sika bir râvinin diğer sika râvilere veya kendisinden daha sika olan bir râviye aykırı olarak tek başına rivayet ettiği hadistir. Mukabili olan hadis ise mahfuz olarak tanımlanır.

Cevap: C

14. Zevaid: Bazı hadis kitaplarında yer aldığı hâlde muteber hadis kaynaklarında bulunmayan rivayetleri bir araya getiren eserlerin ortak adıdır. Bir kitabın başka bir hadis eseriyle karşılaştırılıp birincisinin ikincisinden fazla olarak ihtiva ettiği hadislerin bir araya getirilmesi sonucu meydana gelen eserlerdir. Hadis ilminde bir veya birkaç hadis kitabının *Kütüb-i Sitte* gibi temel kaynaklardan fazla veya farklı olarak ihtiva ettiği hadisleri konularına göre bir araya getiren eserleri ifade eder.

Cevap: A

15. Muayyen vacip: Şarinin mükelleften seçim hakkı tanımsızın yapılmasını istediği şeyi kendisinin belirlemesidir.

Misal: Namaz, oruç, hac, zekât, gasp edilen malın geri verilmesi gibidir.

Yemin kefareti ise mükellefin belirleyeceği birkaç seçenektan biriyle yerine getirebileceği için muayyen değil muhayyerdir.

Cevap: A

16. Hanefilere göre abdestte niyet sünnettir. Diğer dört mezhep ise farz olarak kabul etmektedir.

Cevap: B

17. Arafat vakfesinden sonra ilk tahallülden önce cinsel ilişkide bulunmak bedene kesmeyi gerektiren bir fiildir.

Cevap C

18. Delk: Azaları ovalama

Mazmaza: Ağzı su ile çalkalamak

Tertib: Uzuvarı sıraya uygun yıkamak

İstinşak: Burna su çekmek

Muvalat ise abdest azalarını peş peşe yıkamaya verilen isimdir.

Cevap: D

19. Satın alınırken kurbanı engel bir kusuru olan hayvan kurban olarak kesilemez. Hayvan kusursuz olarak satın alınıp da alıcının elinde iken kurban olmaya engel bir kusurun ortaya çıkması hâlinde, kişi zenginse ayıbı olmayan başka bir hayvan alıp keser. Yoksulsa yeni bir hayvan alıp kesmesine gerek yoktur.

Kurbanlık hayvanın hasta olduğu kesildikten sonra ortaya çıkmış ve sağlık sebebiyle etinin imha edilmesi gerekmiş ise, bu durumda kurban ibadeti yerine getirilmiş olur. Ve kişinin başka bir şey yapması gerekmez.

Cevap: B

20. Damat ve gelinler, kayınvalide, üvey kızlar, süt kardeşler ebedi haram olan kimselerdendir. Ancak putperest kadınlar geçici enlenme engeline sahip kimselerdir. Zira bu kimseler Müslüman ya da ehli kitap olsalar onlarla evlenmek caiz olur.

Cevap: E

21. Melik araştırma imkânı olmayan bir yerde ve şartta olduğu için namazını içtihat ederek kılmaktadır. Namaz esnasında kiblesinin yanlış olduğunu fark eder. Bu sebeple Hanefi mezhebine göre hemen doğru olan yöne dönerek namazını tamamlaması gerekir. Önceki içtihadından dolayı namazı bozulmaz ve iade de etmesi gerekmez.

Cevap: E

22. Gaye ve Nizam delili, varlığın üzerine kurulduğu düzen, mükemmel işleyen sistem, ince ayarlara dayanan işleyiş tarzı bir tesadüfün eseri olarak görülemez, kabulüne dayanmaktadır. Alemde hiçbir düzensizliğin olmadığını söyleyen (Mülk 67:3); her şeyin bir sistem dahilinde yürüdüğünü beyan eden (Ra'd 13:8; Fur kan 29:2) Kur'an ayetleri nizam deliline işaret etmektedir. Bu delil Kur'an'da en çok kullanılan delildir. Ve hatta herkes tarafından kolayca anlaşılmaktadır.

Cevap: D

23. İmkân Delili: Varlık ya zorunlu/vacip ya da zorunsuz/ mümkünür. Varlığı zorunlu olan sadece Allah'tır. O var olmak için bir sebebe muhtaç değildir. Varlığı veya yokluğu düşünülebilen varlıklara zorunsuz/mümkün varlıklar denir. Bir varlığın var olması veya yok olması mümkün ise kendisini varlık sahasına çıkaracak bir yaratıcıya muhtaçtır. İşte mümkün bir varlık olan evrende, varlığını yokluğuna tercih edecek bir varedici, bir vacibe ihtiyaç duyar ki bu vacip varlığı zorunlu olan Allah'tır. Kindi, Farabi ve İbni Sina gibi filozofların kullandığı delildir. Bu delil felsefi karakterlidir.

Cevap: C

24. Allah iyi fiilleri yapar, kötü fiillerin meydana gelişinde etkisi yoktur. İnsanların kötü fiillerinin Allah tarafından yaratılması caiz değildir. Bu sebeple insanın kendi fiillerini yarattığı görüşü ortaya çıkmıştır. Mutezile bu düşüncesini adalet prensibi altında ele almıştır.

Cevap: B

25. Ehlisünnete göre Allah kelim sıfatına sahiptir. Bu sebeple kelim sıfatı sonradan yaratılmış değildir. Zira Allah bir şeyi yaratması sebebiyle o şeyle vasıflanamaz. Halbuki Allahu Teala kendisini mütellim olarak sıfatlandırmıştır.

Cevap: A

26. Muhalefetü'n li'l Havadis: Allah'ın yaratılmışlara benzemediğini ifade eden selbî sıfatlarından biridir. Soruda verilen bilgiler de bu sıfatlarla alakalıdır.

Cevap: B

27. Gaye ve Nizam delili, varlığın üzerine kurulduğu düzen, mükemmel işleyen sistem, ince ayarlara dayanan işleyiş tarzı bir tesadüfün eseri olarak görülemez, kabulüne dayanmaktadır. Alemde hiçbir düzensizliğin olmadığını söyleyen (Mülk 67:3); her şeyin bir sistem dahilinde yürüdüğünü beyan eden (Ra'd 13:8; Fur kan 29:2) Kur'an ayetleri nizam deliline işaret etmektedir. Bu delil Kur'an'da en çok kullanılan delildir. Ve hatta herkes tarafından kolayca anlaşılmaktadır.

Cevap: B

28. Mürcie, büyük günah işleyenler Allah'ın varlığını ve birliğini tasdik ettiği sürece dünyada mümin kabul edilecektir der. Ama ahiretteki durumlarının ise Allah'a bırakılması gerektiğini savunmuşlardır.

Cevap: C

29. NUSAYRİLİK: Bu mezhep, gizliliği benimseyen bir fırka olduğundan bütün öğretiler sır konumunda olup bunları başkalarına bildirmek ağır suçtur. Kadınlar fırkaya dahil edilmez. Çünkü onlara göre kadınlar sır tutamayacak kadar zayıf varlıklardır. Ayrıca bu mezhebe göre erginlik çağına gelmiş erkek çocuk üç merhaleden geçerek fırkaya girer. Mahallinde yapılan alan çalışmalarında Kılâzîler'de en azından bazı bölgelerde fırkaya giriş merasiminin tek celseli bir törenle gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Giriş merasiminden sonra genç "din amcası"nın yanına gönderilir. Burada başta *Kitâbü'l-Mecmû*'nun ezberlenmesi olmak üzere diğer duaları öğrenir.

Cevap: C

30. Takdis: Allah'ı şanına uygun düşmeyen şeylerden ve cismiyyetten tenzih etmek

Tasdik: Allah'ın Kur'an ve sünnette geçen isim ve sıfatlarını olduğu gibi kabul etmek

Sükut: Müteşabihler hakkında soru sormamak ve soranların sorularını cevaplandırmamak

İmsak: Müteşabih ifadeleri te'vilden sakınmak

Keff: Müteşabih hususlarla zihnen ve kalben dahi meşgul olmamak

Marifet ehline teslim olmak: Peygamber (s.a.s.), sahabe ve Allah'ın bildirdiği kimselerin bu bilgilere haiz olduğunu kabullenmek

Cevap: A

31. Hz. Muhammed'den sonra peygamberlik iddiasıyla ortaya çıkan isimler olmuştur. Bu kişiler;

- Tuleyha b. Huveylid
- Esved el-Ansi
- Secah
- Müseylime

Cevap: E

32. Soruda yer alan seriyye Sifülbahr Seriyyesi'dir. Sifülbahr, Medine'nin batısında Kızıldeniz sahilinde bir yerin adıdır. Benî Cüheyne kabilesinin arazisi olup, Kureyş kabilesinin ticaret kervanlarının güzergâhında bulunuyordu. Hicretten sonra Resûl-i Ekrem, Medine'ye sığınan Müslümanları tehdit eden Mekke müşriklerinin ticaret kervanlarını sıkıştırmaya, 1. yılın Ramazan ayında (Mart 623) ilk defa buradaki İls mevkiine Hamza b. Abdülmuttalib kumandasında gönderdiği seriyye ile başladı. Hudeybiye Antlaşması'nın Müslüman olup Medine'ye sığınanların Mekke'ye iade edilmesini öngören maddesi gereğince Mekke'de müşrik zulmünden kaçan Ebû Basîr, Sifülbahr'de mevzilenerek Kureyş kervanları için bir tehdit unsuru olmuştu. Hz. Peygamber, 8 yılının Receb ayında (Kasım 629) Ebû Ubeyde b. Cerrâh kumandasında aralarında Hz. Ömer ile Kays b. Sa'd b. Ubâde gibi ensar ve muhacirlerin yer aldığı 300 veya 310 kişilik bir kuvveti Sifülbahr'e yolladı.

Cevap: A

33. Soruda uzunca anlatılan olay islam tarihinde Gadir-i Hum olarak bilinmektedir.

Cevap: E

34. Soruda verilen ayette Bedir Savaşı'ndan bahsedilmektedir.

Cevap: C

35. I. Yermük: Hz. Ebu Bekir
II. Zatü's Savari: Hz. Osman
III. Belencer: Hz. Osman
IV. Nihavend: Hz. Ömer

Cevap: C

36. I. Mütetavvia: Emevilerde cihad için savaşılar katılan ve sadece ganimetten pay alan gönüllü askerlere verilen isimdir.
- II. Müdeccen: İspanyollar tarafından geri alınan Endülüs şehirlerinde bir süre daha yaşayan Müslümanlardır.
- III. Mürtezika: Abbasiler dönemindeki divana kayıtlı devlette maaş alan muvazzaf askerlerdir.

Cevap: B

37. Matrakçı Nasuh:

- İlk eseri *Tarih-i Sultan Beyazıd*'dir.
- Bir diğer eseri *Mecmua-i Beyazıd*'dir.
- Yavuz Sultan Selim ile Kanuni Sultan Süleyman devirlerinde Osmanlı minyatürünün en önemli temsilcisidir.

Cevap: B

38. Murakka: Güzel yazı örneklerinin bir araya getirilmesiyle hazırlanan albüme verilen isimdir.

Cevap: A

39. Reybiyye: Doğru ve hakikat hakkında sabit bir tutumu yoktur. Temsilcileri; İbn Mukaffa ve Ebu'l Atahiy-ye'dir. Bilginin sürekli değiştiğini ve sabit bir bilginin olmadığını ifade eder.

Cevap: B

40. Meşşai filozoflardan Kindi ve İbn Rüşd mümkün varlığın meydana gelmesini yaratma ile açıklarken, Farabi ve İbn Sina mümkün varlığın sudur ile meydana geldiğini belirtmektedirler.

Cevap: A

41. Eskatolojik: Dinî hükümler bu dünyada iman konusu ancak diğer dünyada bilgi olacaktır.

Cevap: C

42. Panteizm: En önemli temsilcisi Spinoza'dır. Tanrının doğanın dışında olması mümkün değildir. Evren Tanrı ile özdeştir. Genelde Hinduizm ve doğu dinleri ile bağlantılıdır.

Cevap: A

43. Erik Erikson: Çocuklar dini inanç ve ibadet şekillerini, ahlak kurallarını ilk olarak ailelerinden ve yakın çevrelerinden taklit yoluyla öğrenir, bu şekilde de duygu ve düşüncelerini oluşturur, der.

- Kimlik Bunalımı/Moratoryum (Ertelenmiş, gecikmiş kimlik) kavramını ilk kullanan kişidir.
- "Young Man Luther" (Genç Adam Luther) ve "Gandhi's Truth" eserlerini yazdı.
- Çocukluk dönemindeki aile içi iletişim, ergenlik dönemi dini kimliğin şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir.

Cevap: D

44. Soruda ele alınan kişi Jung'tur. Jung ile alakalı ekstra bilgiler verecek olursak; Freud'un muhalif öğrencisidir.

Din hem bireysel hem de tarihi açıdan önemlidir, der.

İnsanın dindar bir tabiata sahip olduğunu, dinin insana özgü ve içten doğma bir olgu olduğunu ortaya koymuştur.

Jung, dinin kökenini bireye, aşkın bir kaynağı en eski insan atalarının psikolojik kalıtlarında var olan ilk örneklerin (arketip) dayanır. Arketip: Tüm insanlığa has ortak davranış özellikleridir.

Kitapları '*Modern İnsan Ruhunu Arıyor*', '*Eyüp'e Cevap*' ve '*Psikoloji ve Din*'dir.

Din insanın sağlığı için de önemlidir.

Cevap: C

45. J. Wach:

Metodoloji üzerinde çalışmalar yapmıştır.

Wach sadece bir dini ele alıp o din ile ilgili sosyolojik çalışmalar yapmayı doğru bulmamaktadır. Bütün dinlerin sosyolojik çalışmalarının yapılması gerektiğini savunur.

Dinî deneyim 3 şekilde ortaya çıkmaktadır.

- 1) Teorik (İnanç)
- 2) Pratik (İbadet)
- 3) Sosyolojik (Cemaat)

Cevap: A

46. Parçada ele alınan toplumsal değişim kuramı "Yükseliş ve Çöküş"tür.

Cevap: A

47. E seçeneği medreselerin kurulmasına zemin hazırlayan nedenlerden biri değildir.

Cevap: E

48. Parçada ele alınan temel din eğitiminin sosyolojik temeli ile alakalıdır.

Cevap: C

49. I. Filistin
II. Tao-Te-King
III. Parsva (Guru Nanak)

Cevap: A

50. I. Ying ve Yang: Taoizm
II. Malka d. Nhura ve Malka d. Huşuka: Sabiilik
III. Ahura Mazda ve Angra Mainyu: Zerdüştlük

Cevap: A